

ΒΙΒΛΙΟ – ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΑΞΙΑ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ :

- Διαφυλάττει γνώσεις, που αποκόμισαν οι άνθρωποι με την πάροδο των ετών. Επιπλέον, προάγει το πνεύμα, διευρύνει τους γνωστικούς ορίζοντες των ανθρώπων, αναπτύσσει τη φαντασία και οξύνει την κριτική ικανότητα. Το βιβλίο είναι το κατεξοχήν μέσο διδασκαλίας και ενημέρωσης.
- Το βιβλίο αίρει τις προκαταλήψεις και εξοικειώνει τους αναγνώστες με διαφορετικές κουλτούρες, ιδεολογίες και τρόπους σκέψης.
- Καλλιεργεί την κριτική σκέψη σε τέτοιο βαθμό, όπου οι άνθρωποι είναι σε θέση να συγκρίνουν αντιπαραβάλλοντας διαφορετικές αντιλήψεις και πληροφορίες, με αποτέλεσμα να μη γίνονται θύματα παραπληροφόρησης και προπαγάνδας. Μέσω της ανάγνωσης, τα άτομα ενεργοποιούν όλες τις πνευματικές τους δυνάμεις και οδηγούνται στην εμβάθυνση σε κάθε επιμέρους ζήτημα, που ανακύπτει. Έτσι, είναι σε θέση να αποδέχονται ή να απορρίπτουν ιδεολογίες και φυσικά να μην γίνονται φερέφωνα χειραγώγησης.
- Προάγει τις επιστήμες και τις τέχνες, εφόσον το βιβλίο αποτελεί τον βασικό φορέα αποτύπωσης και μετάδοσης της γνώσης.
- Διδάσκει και καλλιεργεί τη γλώσσα, συμβάλλει στην διεύρυνση του γλωσσικού πλούτου των ανθρώπων, στην καταπολέμηση της λεξιπενίας και στη σωστή συντακτική οργάνωση του λόγου.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ :

- Το βιβλίο κοινωνικοποιεί το άτομο, υποδεικνύοντας τρόπους κοινωνικής συμπεριφοράς. Επίσης ευαισθητοποιεί πάνω σε κοινωνικά ζητήματα και συνεπώς διαμορφώνει μια κοινωνική συνείδηση. Πολιτικοποιεί τους αναγνώστες, για να αναλάβουν ενεργό δράση πάνω σε φλέγοντα κοινωνικά προβλήματα, που ταλανίζουν την παγκόσμια και την εντόπια κοινότητα. Αυτό επιτυγχάνεται κατά βάσει μέσω της στρατευμένης τέχνης, η οποία υπηρετεί κάποιους σκοπούς και στοχεύει στην αφύπνιση του αναγνωστικού κοινού.

ΗΘΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ:

- Το άτομο, μέσω της ανάγνωσης ηθικοποιείται. Συγκεκριμένα, ασκεί αυτοκριτική και επιτυγχάνει μια κάποια είδους αυτογνωσία. Με τον τρόπο αυτόν, απαλλάσσεται από τα πάθη του, τις ανασφάλειες και αποδιώχνει τον ατομικισμό και τον εγωισμό. Παράλληλα, το άτομο μαθαίνει να είναι διαλλακτικό, αποβάλλοντας τον φανατισμό και τη μισαλλοδοξία. Σε γενικές γραμμές, προάγει ανθρωπιστικές αξίες, όπως το σεβασμό και την αγάπη προς το συνάνθρωπο και την ανιδιοτέλεια. Ο άνθρωπος, που διαβάσει εκλεπτύνεται και αποκτά μια πιο αρμονική και εξευγενισμένη συμπεριφορά προς τους άλλους.

ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ :

- Θωρακίζει το άτομο σε ψυχολογικό επίπεδο, διότι του ενισχύει την αυτοπεποίθηση, το εφοδιάζει με αισιοδοξία και το απαλλάσσει από συμπλεγματικές συμπεριφορές. Συχνά, το βιβλίο του δίνει τη δυνατότητα να βιώνει ποικίλες συναισθηματικές καταστάσεις μέσα από τις

αφηγήσεις, με απότοκο την εκτόνωση και την έμμεση αποσυμπίεση των παθών του αναγνώστη. Επιφέρει, δηλαδή ένα είδος ψυχολογικής κάθαρσης.

- Αποτελεί έναν πολύτιμο συνοδουπόρο και σύντροφο του ανθρώπου κατά τις ώρες που επιλέγει να μείνει μόνος και να ψυχαγωγηθεί. Είναι το κατεξοχήν όπλο καταπολέμησης της ανίας και της πλήξης, που ταυτόχρονα ψυχαγωγεί και ενημερώνει.

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ :

- Εξοικειώνει τους αναγνώστες με τις συλλογικές διαδικασίες και διαμορφώνει αντιλήψεις σχετικά με το πολιτικό σύστημα και τους θεσμούς. Ο αναγνώστης, που διέπεται από κριτική σκέψη είναι σε θέση να πολιτικοποιηθεί υγιώς, χωρίς να ετεροκατευθυνθεί.

ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ:

- Διδάσκει την ιστορία κάθε λαού, παραδειγματίζει και ενημερώνει τους αναγνώστες για τις συνέπειες των ακραίων εθνικιστικών συμπεριφορών. Μαθαίνει στους αναγνώστες να αποφεύγουν τόσο την προγονοπληξία, όσο και την προοδοπληξία, διαμορφώνοντας μια λειτουργική εθνική ταυτότητα σε παγκόσμια κλίμακα.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΕΠΙΠΕΔΟ :

- Αποτελεί μέσο ανταλλαγής απόψεων και μέσο γνωριμίας με άλλους πολιτισμούς. Το βιβλίο καλλιεργεί έναν εικονικό διάλογο, που φέρνει σε σύζευξη πολλούς διαφορετικούς πολιτισμούς, αίροντας το ρατσισμό.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ:

- Υπάρχουν βιβλία, που πραγματεύονται εξειδικευμένα θέματα και βοηθούν στην ενίσχυση των γνώσεων ενός επαγγελματία. Συνεπώς συντελούν στη επαγγελματική του εξέλιξη.

ΓΙΑΤΙ ΙΔΙΩΣ ΟΙ ΝΕΟΙ ΔΕΝ ΔΙΕΠΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΦΙΛΑΝΑΓΝΩΣΙΑ

Είναι πραγματικότητα ότι τις τελευταίες δεκαετίες ολοένα και λιγότεροι νέοι άνθρωποι ασχολούνται με την ανάγνωση βιβλίων. Οι περισσότεροι νέοι προτιμούν διαφορετικούς τρόπους ψυχαγωγίας και ψυχικής εκτόνωσης. Ιδιαίτερα ανησυχητική και απογοητευτική είναι η αποχή από την ανάγνωση ανθρώπων, που ασχολούνται με την ακαδημαϊκή γνώση. Σύγχρονες κοινωνιολογικές έρευνες επισημαίνουν ότι υπάρχει μεγάλη αύξηση των ατόμων, που παρόλη τη μόρφωσή τους αποστρέφονται την ανάγνωση βιβλίων.

ΑΙΤΙΑ

- Η οικογένεια, που αποτελεί το πρωταρχικό φορέα κοινωνικοποίησης των νέων δεν αποτελεί πλέον το πρότυπο προς μίμηση. Οι γονείς δεν διαβάζουν, με αποτέλεσμα τα παιδιά να μη λαμβάνουν τα κατάλληλα ερεθίσματα και να μην παραδειγματίζονται.
- Το εκπαιδευτικό σύστημα, ως προέκταση της οικογένειας μεταδίδει μια στείρα και άγονη γνώση, η οποία έχει μόνο έναν χρησιμοθηρικό χαρακτήρα, την εισαγωγή σε μια ανώτατη σχολή. Όλα τα παραπάνω, σε συναρμογή με τα υπερβολικά καθήκοντα, που επωμίζονται οι μαθητές στο σπίτι, δημιουργούν μια αποστροφή προς το βιβλίο κατά τη διάρκεια του

ελεύθερου χρόνου τους. Ακόμη, τα εκπαιδευτικά βιβλία είναι ανεπαρκή και παρουσιάζουν ελλείψεις, γεγονός, που οδηγεί στην απαξίωσή τους από τους μαθητές.

- Παράλληλα, οι άνθρωποι μεγαλύτερης ηλικίας, είναι επιφορτισμένοι με υπερβολικό φόρτο εργασίας και υποχρεώσεις. Καλούνται να υπερεργάζονται, ώστε να ανταπεξέλθουν στις υπέρμετρες ανάγκες, που αναδύονται με τον καταναλωτισμό. Έτσι, στον ελεύθερο χρόνο που τους απομένει,
- επιδιώκουν την αποσυμπίεσή τους μέσω πιο εύπεπτων μορφών ψυχαγωγίας, που δεν απαιτούν σκέψη και πνευματικό μόχθο.
- Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, με κυρίαρχα την τηλεόραση και το διαδίκτυο αποτελούν μια εύκολη λύση, όσον αφορά στην αποσυμπίεση από την ένταση της καθημερινότητας. Η εναλλαγή ήχου και εικόνας και ο εντυπωσιακός τους χαρακτήρας ενέχουν ένα σημαντικό προβάδισμα σε σχέση με το βιβλίο. Ειδικότερα, δε χρειάζεται ιδιαίτερη επεξεργασία του προσλαμβανόμενου υλικού και δε χρειάζεται ενεργοποίηση της κριτικής σκέψης. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η προβολή προσωπικοτήτων χαμηλού πνευματικού και κοινωνικού επιπέδου (reality show κ.τ.λ.), οι οποίες ανακουφίζουν τους δέκτες, που θεωρούν τον εαυτό τους ανώτερο και τον κατατάσσουν σε καλύτερη μοίρα.
- Το διαδίκτυο προσφέρει μια αίσθηση κοινωνικοποίησης, μέσω της χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, η οποία φαντάζει πιο διασκεδαστική για την πλειοψηφία των ανθρώπων, σε σχέση με την ανάγνωση ενός βιβλίου. Μάλιστα, το διαδίκτυο φημίζεται και για την εύκολη αναζήτηση γνώσεων και πληροφοριών και συχνά υποκαθιστά εσφαλμένα την αναζήτηση γνώσεων μέσω της μελέτης ενός βιβλίου.

ΤΡΟΠΟΙ ΠΡΩΘΗΣΗΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΦΙΛΑΝΑΓΝΩΣΙΑΣ

- Όλοι οι φορείς κοινωνικοποίησης (οικογένεια, σχολείο, πολιτεία, ΜΜΕ) οφείλουν να διενεργήσουν μια συστηματική προσπάθεια, ώστε η νέα γενιά να έρθει σε επαφή με το βιβλίο και να εκτιμήσει τα οφέλη, που απορρέουν από την ανάγνωση. Στόχος των φορέων κοινωνικοποίησης, είναι να παρακινήσουν τους νέους να αντιληφθούν ότι το βιβλίο διευρύνει τις γλωσσικές τους δεξιότητες, εξελίσσει τη δημιουργικότητά τους και καλλιεργεί την κριτική και αντιληπτική τους ικανότητα.
- Επιπλέον, μια σωστή καθοδήγηση από την οικογένεια, το σχολείο και τα ΜΜΕ θα φέρει τους νέους αντιμέτωπους με τη συνειδητοποίηση ότι η υπερβολική ενασχόληση με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και την τηλεόραση, υπονομεύει την καλλιέργεια των πνευματικών τους δεξιοτήτων, εφόσον τους τρέπει σε παθητικούς δέκτες εύπεπτου υλικού χαμηλής ποιότητας. Η οικογένεια είναι περισσότερο επιφορτισμένη με το καθήκον να δώσει το καλό παράδειγμα, μέσω της φιλιαναγνωσίας των ίδιων των γονέων(ανάγνωση λογοτεχνικών βιβλίων). Παράλληλα, οι γονείς και το σχολείο οφείλουν να καταστήσουν κατανοητό στους νέους ότι το διαδίκτυο-όσες ανανεώσιμες πληροφορίες και αν εμπεριέχει- δεν δύναται να αντικαταστήσει σε καμία περίπτωση τις γνώσεις, που αποκομίζει κάποιος από την ανάγνωση βιβλίων.
- Τα ΜΜΕ μέσω της τεράστιας απήχησης, που έχουν κυρίως στη νέα γενιά μπορούν αποδεδειγμένα να επηρεάσουν τις επιλογές των δεκτών και να φέρουν πιο κοντά τους ανθρώπους με το βιβλίο. Η διενέργεια και προβολή εκπομπών, που αναδεικνύουν την αξία του

βιβλίου θα αποτελούσε ένα εξαιρετικό κοινωνικό μήνυμα στην προσπάθεια προώθησης της φιλιαναγνωσίας.

- Το Κράτος με τη σειρά του οφείλει να εκχωρεί κονδύλια, ώστε να στηρίζει τη δημιουργία και τη λειτουργία χώρων φιλιαναγνωσίας, όπως βιβλιοθήκες σε κάθε σημείο της εκάστοτε χώρας. Με τον τρόπο αυτόν, οι νέοι θα μπορούν εύκολα και χωρίς κόστος να δανείζονται βιβλία και συνεπώς να αγαπήσουν τη διαδικασία της ανάγνωσης. Πιο πολύ μάλιστα, θα ευνοηθούν κατηγορίες ανθρώπων, που δεν διαθέτουν τα οικονομικά μέσα να αγοράσουν βιβλία.
- Ο εκπαιδευτικός φορέας οφείλει να αποδεσμευτεί από τη στείρα και χρησιμοθηρική γνώση, που ωθεί τους μαθητές στην απαξίωση του διαβάσματος και κατά συνέπεια του ίδιου του βιβλίου. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την οργάνωση ομαδικών δράσεων, που θα προάγουν την αλληλεπίδραση των μαθητών και την αγάπη προς την αξία της γνώσης αυτής καθαυτής. Έτσι, θα έρθουν οι μαθητές κοντά στο βιβλίο. Ακόμα, μπορεί ο εκπαιδευτικός φορέας να διοργανώσει λογοτεχνικές λέσχες, όπου οι μαθητές θα συζητούν για τα βιβλία και θα ανταλλάσσουν τις γνώσεις, που αποκομίζουν από την αναγνωστική διαδικασία.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ή ΨΗΦΙΑΚΟ ΒΙΒΛΙΟ

Το ηλεκτρονικό βιβλίο είναι ένα βιβλίο σε ηλεκτρονική/ ψηφιακή μορφή, που απευθύνεται σε ηλεκτρονικούς αναγνώστες, μέσω της χρήσης ενός ηλεκτρονικού υπολογιστή, κινητού τηλεφώνου ή οποιασδήποτε άλλης ηλεκτρονικής συσκευής. Το ηλεκτρονικό βιβλίο μπορεί να αποτελεί την ψηφιοποιημένη μορφή ενός ήδη τυπωμένου βιβλίου ή απλά να διατίθεται και να κυκλοφορεί αποκλειστικά στο διαδίκτυο.

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΕΝΤΥΠΟ

- Το κόστος είναι ελάχιστο έως και μηδενικό, εφόσον ο εν δυνάμει αναγνώστης μπορεί να το «κατεβάσει» από το διαδίκτυο και να το αποθηκεύσει σε μια ηλεκτρονική συσκευή για μελλοντική χρήση.
- Το ηλεκτρονικό βιβλίο δεν καταλαμβάνει μεγάλο όγκο και είναι εύκολη η μεταφορά του μέσω διαφόρων ηλεκτρονικών συσκευών. Συνεπώς, ο αναγνώστης μπορεί να το διαβάσει οπουδήποτε (διακοπές, μέσα μαζικής μεταφοράς κ.α.).
- Είναι οικολογικά προσφιλές, εφόσον δε χρειάζεται χαρτί για την παραγωγή του και με τον τρόπο αυτό, δε δημιουργούνται τόνοι απορριπτέου χαρτιού, διαφυλάττοντας την ανθρωπότητα από την κοπή δέντρων, τα οποία συγκομίζουν διοξείδιο του άνθρακα και εκλύουν οξυγόνο.
- Είναι πιο εύκολη και ταχύτερη η αναζήτηση αποσπασμάτων, καθώς και η επεξεργασία και αναπαραγωγή τους.
- Είναι πιο εύκολη η πρόσβαση από το ευρύ κοινό, ακόμα και σε έργα, που είναι σπάνια. Ιδίως από τη νέα γενιά, η οποία είναι περισσότερο εξοικειωμένη με τα ηλεκτρονικά μέσα και βρίσκει πιο ελκυστική και λιγότερο απαρχαιωμένη την ηλεκτρονική ανάγνωση.

- Συνδυάζει οπτικοακουστικό υλικό και συχνά ελκύει περισσότερο το ενδιαφέρον και κεντρίζει τη φαντασία των αναγνωστών.
- Τέλος, παρέχει τη δυνατότητα στους αναγνώστες να αλληλοεπιδράσουν με άλλα άτομα, που προβαίνουν στην ανάγνωση του ίδιου βιβλίου. Επιπλέον, μπορούν να αλληλοεπιδράσουν και να σχολιάσουν το βιβλίο απευθυνόμενοι στους ίδιους τους δημιουργούς ή ακόμα και τους εκδότες του.

ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΕΝΤΥΠΟ

- Ορισμένες φορές το ελάχιστο ή μηδενικό κόστος παραγωγής και διάθεσης μπορεί να ανατρέψει τις εργασιακές ισορροπίες, όσον αφορά στον εκδοτικό χώρο. Πολλοί άνθρωποι μπορεί να βρεθούν χωρίς εργασία, όπως άνθρωποι, που εργάζονται σε εκδοτικούς οίκους ή σε βιβλιοπωλεία.
- Το κόστος των ηλεκτρικών συσκευών, που χρειάζεται ο ψηφιακός αναγνώστης συχνά δεν ανταποκρίνονται στα οικονομικά κριτήρια του μέσου ανθρώπου.
- Το ηλεκτρονικό βιβλίο ενέχει τον κίνδυνο της αλλοίωσης της αισθητικής απόλαυσης. Άλλωστε, ο κλασικός «βιβλιοφάγος» λατρεύει τόσο τη διαδικασία αναζήτησης και απόκτησης ενός βιβλίου, όσο και την ίδια την αφή, την οσμή των σελίδων και την προσεχτική τοποθέτησή του στη βιβλιοθήκη.
- Παρόλο, που συχνά η μεταφορά του ηλεκτρονικού βιβλίου είναι αρκετά εύκολη, διότι μπορεί ο κάτοχός του να επιθυμεί να μεταφέρει παραπάνω από ένα βιβλία, ωστόσο μπορεί να συμβεί και το αντίθετο. Συγκεκριμένα, το ηλεκτρονικό βιβλίο απαιτεί τη χρήση ειδικού εξοπλισμού, όπως ηλεκτρονικό υπολογιστή και τελικά η διαδικασία μεταφοράς να δυσχεραίνει τον αναγνώστη.
- Είναι εύκολη η επεξεργασία και αναπαραγωγή ενός ηλεκτρονικού βιβλίου, οπότε ελλοχεύει ο κίνδυνος της καταστρατήγησης των πνευματικών δικαιωμάτων του δημιουργού.
- Η ευκολία διάδοσης ενός ηλεκτρονικού βιβλίου ενέχει τον κίνδυνο κακοπροαίρετων και υποτιμητικών σχολίων απέναντι στο συγγραφικό έργο και απέναντι στον ίδιο τον συγγραφέα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ :

Είναι αληθές ότι το έντυπο βιβλίο ικανοποιεί την αισθητική απόλαυση του αναγνώστη (αφή, μυρωδιά). Από την άλλη, το ηλεκτρονικό βιβλίο αποτελεί έναν εκμοντερνισμένο τρόπο προσέγγισης της ανάγνωσης. Σαφώς, οφείλουμε να συμβαδίζουμε με τις τεχνολογικές εξελίξεις, ωστόσο η μαγεία, που αντανακλάται από τη χρήση ενός έντυπου βιβλίου δεν αντικαθίσταται στο παραμικρό! Ας επιλέξει, λοιπόν, ο καθένας με ποιόν τρόπο προτιμάει να αγαπήσει τη γνώση...Άλλωστε, η γνώση υπερβαίνει τα όρια και τις παρωχημένες αντιλήψεις!